

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 598/2021-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou HUSAR AND PARTNERS S. R. O., Vojenská 14, Košice, a o ústavnej sťažnosti sťažovateľky 2/ [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou Mgr. Peter Kubovič, advokát, s. r. o., Námestie Biely kríž 3, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 26Cb/42/2019 z 9. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 26Cb/42/2019 z 9. augusta 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky LITA, autorská spoločnosť, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I č. k. 26Cb/42/2019 z 9. augusta 2021 **zrušuje** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľke [REDACTED] trovy konania vo výške **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 18. augusta 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka [REDACTED]“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke [REDAKOVANÉ] náhradu trov konania. Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu prerušiť konanie do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 598/2021-18 z 28. októbra 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na ďalšie konanie v celom rozsahu a návrhu na dočasné opatrenie nevyhovel.

3. Dňa 20. augusta 2021 bola ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka [REDAKOVANÉ]“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie, ako aj priznanie náhrady trov konania. V konaní pred ústavným súdom navrhuje vydanie rozhodnutia o dočasnom opatrení, ktorým by ústavný súd uložil okresnému súdu prerušiť konanie až do právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o podanej ústavnej sťažnosti.

4. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ] ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 430/2021-15 z 30. septembra 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu a prikázal okresnému súdu prerušiť napadnuté konanie do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

5. Uznesením č. k. PLs. ÚS 65/2021-8 z 10. novembra 2021 ústavný súd spojil konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] vedené pod sp. zn. III. ÚS 598/2021 a konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] vedené pod sp. zn. II. ÚS 430/2021 na spoločné konanie vedené ďalej pod sp. zn. III. ÚS 598/2021.

6. Z doručených ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) sa žalobou proti sťažovateľke [REDAKOVANÉ] ako žalovanej domáha zaplata 1 116 990 eur s príslušenstvom ako odmeny za súhlas na používanie audiovizuálnych diel a audiovizuálnych záznamov káblovou retransmisiou. Žalobca tvrdí, že sťažovateľka [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v rokoch 2016 až 2018 porušovala práva výrobcov audiovizuálnych diel a audiovizuálnych záznamov, ktorých zastupuje a ktorí podľa tvrdenia žalobcu vykonávajú aj práva samotných autorov audiovizuálnych diel, keď uskutočňoval káblovú retransmisiu týchto predmetov ochrany bez licenčnej zmluvy uzatvorenej so žalobcom. Žalobca argumentuje tým, že na základe oprávnenia od Ministerstva kultúry Slovenskej republiky vykonáva povinnú kolektívnu správu práv a má oprávnenie na výber primeranej odmeny za káblovú retransmisiu audiovizuálneho záznamu, ktorý je originálom audiovizuálneho diela.

7. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] tvrdí, že za káblovú retransmisiu audiovizuálnych diel uhradila licenčnú odmenu sťažovateľke [REDAKOVANÉ] ako organizácii kolektívnej správy, a to na základe (i) dohody o urovnaní uzatvorenej 13. októbra 2017 medzi sťažovateľkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „dohoda

o urovnaní“), a (ii) hromadnej licenčnej zmluvy a hromadnej zmluvy o primeranej odmene uzatvorenej medzi totožnými subjektmi toho istého dňa (ďalej len „hromadná licenčná zmluva“).

8. Písomným podaním doručeným okresnému súdu 5. októbra 2020 vstúpila sťažovateľka [REDAKOVANÉ] do konania ako intervenient na strane žalovaného (sťažovateľky [REDAKOVANÉ]).

9. Dňa 12. marca 2021 bol okresnému súdu doručený návrh žalobcu na rozhodnutie o neprípustnosti vstupu intervenienta do konania. Okresný súd o tomto návrhu rozhodol napadnutým uznesením tak, že vstup sťažovateľky [REDAKOVANÉ] ako intervenienta na strane žalovaného (sťažovateľky [REDAKOVANÉ]) nepripustil, pretože sťažovateľka [REDAKOVANÉ] podľa neho nepreukázala existenciu právneho záujmu na výsledku sporového konania.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

10. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] svoj vstup do konania odôvodnila tým, že:

- ako organizácia kolektívnej správy vykonáva na základe oprávnenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky kolektívnu správu majetkových práv autorov a iných nositeľov práv k dielam literárnym, dramatickým, hudobnodramatickým, choreografickým, audiovizuálnym, fotografickým, k dielam výtvarného umenia, architektonickým dielam a dielam úžitkového umenia. Okrem uvedeného tiež vykonáva povinnú kolektívnu správu v odbore použitia audiovizuálnych a ostatných spomenutých diel káblovou retransmisiou;
- sťažovateľka [REDAKOVANÉ] už vysporiadala všetky svoje povinnosti vzniknuté z používania audiovizuálnych diel káblovou retransmisiou uzatvorením dohody o urovnaní a hromadnej licenčnej zmluvy a, pokiaľ by žalobca so svojou žalobou voči sťažovateľke [REDAKOVANÉ] uspel, došlo by k bezdôvodnému obohateniu na strane žalobcu;
- priznaním tvrdeného nároku žalobcu by súd poprel zmluvný a zákonný mandát sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na správu práv autorov audiovizuálnych diel pri ich použití káblovou retransmisiou;
- ak by bol žalobca v spore úspešný, sťažovateľka [REDAKOVANÉ] by sa mohla pokúsiť uplatniť práve voči sťažovateľke [REDAKOVANÉ] nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, náhradu škody alebo iný peňažný nárok.

11. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] namieta tvrdenie žalobcu, že ním uplatňovaný výrok nesúvisí s nositeľmi práv k dielam, ktoré spravuje sťažovateľka [REDAKOVANÉ]. Žalobca zastupuje výlučne výrobcov originálov audiovizuálnych diel, avšak tým patria iba práva súvisiace s autorským právom [§ 118 a nasl. zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „autorský zákon“)]. Priamo a zo zákona však autorské práva k audiovizuálnym dielam vykonávajú práve autori, ktorých zastupuje sťažovateľka [REDAKOVANÉ]. Výrobcovia audiovizuálnych diel môžu vykonávať práva autorov audiovizuálnych diel len v prípadoch, ak ide o diela vytvorené v Slovenskej republike po 1. marci 2007 a výrobca audiovizuálneho diela získal písomný súhlas na vytvorenie originálu audiovizuálneho diela od všetkých autorov tohto diela a dohodol sa s nimi na odmene za vytvorenie audiovizuálneho diela a na odmene alebo spôsobe jej určenia osobitne za každé jednotlivé použitie audiovizuálneho diela. Splnenie týchto podmienok žalobca podľa sťažovateľky [REDAKOVANÉ] nepreukázal.

12. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] poukazuje na to, že kým v priebehu sporu majú intervenient a strana, ktorú podporuje, spoločný záujem (t. j. dosiahnuť výhru v spore), táto situácia sa zmení, ak strana spor prehrá. Po prehre strana, ktorú intervenient podporoval, uplatní voči intervenientovi určité právo. Ak nedôjde k uspokojeniu alebo mimosúdnemu urovnaniu uplatneného práva, prichádza do úvahy sekundárny spor, kde bude mať strana intervenovaného sporu (v tomto prípade sťažovateľka [REDAKOVANÉ] ako žalovaný) postavenie žalobcu a intervenient (t. j. sťažovateľka [REDAKOVANÉ]) postavenie žalovaného. V tomto sekundárnom spore bude predmet intervenovaného sporu otázkou predbežnou v zmysle § 88 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V takomto sekundárnom spore už sťažovateľka [REDAKOVANÉ] nebude môcť namietat' vedenie sporu ani to, že spor nebol správne rozhodnutý. Preto je podľa sťažovateľky [REDAKOVANÉ] správne a logické, aby sťažovateľka [REDAKOVANÉ] do konania vstúpila a preukazovala, že ňou poskytnuté záruky a tvrdenia týkajúce sa vysporiadania práv k audiovizuálnym dielam, ktoré poskytla sťažovateľke [REDAKOVANÉ], sú pravdivé.

13. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] ďalej uvádza, že k 31. decembra 2020 došlo k zániku platnosti hromadnej licenčnej zmluvy, a to práve z dôvodu vedeného súdneho sporu. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] preto podala žalobu voči sťažovateľke [REDAKOVANÉ] o určenie obsahu kolektívnej licenčnej zmluvy, pričom výška navrhovanej licenčnej odmeny závisí práve od výsledku súdneho sporu so žalobcom. Ako sťažovateľka [REDAKOVANÉ] zhodnotila: „*Obe organizácie kolektívnej správy tvrdia presný opak. Každá v konečnom dôsledku tvrdí, že zastupuje všetkých alebo minimálne takmer všetkých autorov audiovizuálnych diel. Obe pravdu mať nemôžu.*“

14. Sťažovateľky poukazujú na skutočnosť, že aktuálne prebieha cca 70 skutkovo a právne identických súdnych sporov, kde je žalobcom identický subjekt (žalobca) a žalovanými sú rôzni prevádzkovatelia káblovej retransmisie. Až na pár výnimiek vo všetkých prípadoch súdy rozhodli tak, že vstup sťažovateľky [REDAKOVANÉ] ako intervenienta je prípustný.

15. Sťažovateľky zhodne zdôrazňujú nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, keď podľa nich okresný súd neobjasnil, akými úvahami a akými právnymi predpismi sa riadil, keď dospel k záveru, že sťažovateľka [REDAKOVANÉ] nepreukázala právny záujem na výsledku konania. Napadnuté uznesenie je tiež podľa sťažovateľiek arbitrárne a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou, keď okresný súd napriek zjavnej existencii právneho záujmu na výsledku konania odoprel sťažovateľke [REDAKOVANÉ] právo na prístup k súdu, a to v konaní, kde predmetom sporu je suma 1 116 990 eur s príslušenstvom. Právne závery okresného súdu sú podľa sťažovateľiek plne nesprávne (nezodpovedajú skutkovej a právnej situácii) a najmä sú v súvislostiach prejednávaneho prípadu ústavnoprávne neudržateľné.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľiek

16. Vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 430/2021 sa okresný súd vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 19. októbra 2021 a vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 598/2021 podaním doručeným ústavnému súdu z 22. novembra 2021. Podpredseda okresného súdu v oboch týchto podaniach uviedol, že mu neprináleží hodnotiť procesný postup okresného súdu a konečné rozhodnutie ponecháva na zvážení ústavného súdu, a to aj s ohľadom na skutočnosť, že zákonná sudkyňa v dotknutom súdnom konaní [REDAKOVANÉ] zomrela.

17. ■■■ sa ako žalobca v dotknutom súdnom konaní a zúčastnená osoba v konaní pred ústavným súdom k doručeným ústavným sťažnostiam sťažovateľiek nevyjadrila.

18. Sťažovateľky vo svojich replikách zhodne poukazujú na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 203/2021, ktorý sa týka skutkovo a právne obdobnej veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

19. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru) už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

IV.1. K namietanému porušeniu uplatnených práv sťažovateľky ■■■■:

20. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

21. Subsidiarita právomoci ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy má za následok, že jej vznik sa spája s uskutočnením skoršieho konania pred inými orgánmi verejnej moci v Slovenskej republike a zánik nastáva plynutím času. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje, aby si sťažovateľ vyberal spôsob ochrany svojho základného práva a orgán verejnej moci, pred ktorým ho uplatní (II. ÚS 147/02).

22. Podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je jednou z podmienok prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom. V prípade nesplnenia tohto postupu platí, že ústavná sťažnosť je neprípustná podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde.

23. Podľa § 355 ods. 2 CSP platí, že proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa.

24. Vo svojej podstate teda odvolanie proti uzneseniu prípustné nie je, avšak je prípustné v prípadoch, ktoré sú taxatívne vypočítané v § 357 CSP.

25. Doslovným výkladom § 357 CSP by bolo možné dospieť k záveru, že nesprávnosť iného uznesenia ako takého, ktorý je uvedený v taxatívnom výpočte v § 357 CSP, nemožno namietat'. Tak ako každú inú právnu normu, ani toto ustanovenie však nemožno vnímať izolovane,

ale systematicky a vo vzájomných súvislostiach – v tomto prípade predovšetkým v spojitosti s § 365 ods. 2 CSP.

26. Podľa § 365 ods. 2 CSP možno odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Nesprávnosť uznesenia, proti ktorému nie je prípustné odvolanie podľa § 357 CSP, tak v konečnom dôsledku možno namietat'. Vada procesného uznesenia (niektorá z vád uvedených v § 365 ods. 1 CSP, pozn.) predchádzajúceho meritórnemu rozhodnutiu teda môže byť dôvodom na podanie odvolania voči meritórnemu rozhodnutiu (kde už odvolanie prípustné je).

27. Podľa § 83 CSP súd na návrh rozhodne, či je vstup intervenienta prípustný. O tomto návrhu rozhoduje súd uznesením. Ak súd zistí, že intervenient nemá právny záujem na výsledku konania, vo výroku uznesenia vysloví, že vstup intervenienta nie je prípustný.

28. Uznesenie o nepripustení intervenienta do konania nie je uvedené v taxatívnom výpočte podľa § 357 CSP, t. j. nie je proti nemu prípustné odvolanie. Pre naplnenie hypotézy právnej normy obsiahnutej v § 365 ods. 2 CSP je však nutné kumulatívne splnenie dvoch ďalších podmienok:

a) toto procesné rozhodnutie musí mať vadu podľa § 365 ods. 1 CSP a

b) táto vada musí mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

29. Podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP možno odvolanie odôvodniť tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

30. Obsah práva na spravodlivý proces (right to fair trial) je pomerne široký a pod týmto pojmom treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Možno tu zaradiť predovšetkým právo na prístup k súdu, právo na súd zriadený priamo zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vysporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na preskúmanie rozhodnutia. Porušenie ktoréhokoľvek čiastkového práva strany sporu postupom súdu predstavuje pochybenie súdu, avšak o naplnení odvolacieho dôvodu pôjde len vtedy, ak tento nesprávny procesný postup súdu, znemožňujúci realizáciu práv strany sporu, dosiahne určitú intenzitu, ktorá odôvodní záver o tom, že celé konanie sa nejaví ako spravodlivé (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1239).

31. Vychádzajúc z podanej ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka [REDAKOVANÉ] v súvislosti s napadnutým uznesením namieta nedostatočné odôvodnenie, svojvoľnosť (arbitrárnosť) a nesprávne právne závery, ktoré v súvislostiach prejedávaného prípadu považuje za ústavnoprávne neudržateľné.

32. Nesprávne či arbitrárne rozhodnutie o nepripustení intervenienta môže mať za následok porušenie práv vylúčeného intervenienta v podobe odmietnutia prístupu k súdu v rozpore s právnym poriadkom. Rovnako ním však môže byť zasiahnuté do procesných práv strany, na ktorej podporu mal intervenient vystupovať, keďže takéto rozhodnutie je spôsobilé obmedziť právo hájiť svoje záujmy prostredníctvom účasti a podpory intervenienta, a tým aj ovplyvniť konečné rozhodnutie súdu v spore.

33. Ak by teda okresný súd vo veci samej rozsudkom rozhodol v neprospech sťažovateľky [REDAKOVANÉ] tá by podľa názoru ústavného súdu podané odvolanie mohla dôvodiť aj vadami procesného uznesenia, ktoré vydaniu rozsudku predchádzalo, teda aj vadami ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia (ako ich popísala v podanej ústavnej sťažnosti). Skutočnosť, že sťažovateľka [REDAKOVANÉ] môže svoje námietky a výhrady proti napadnutému uzneseniu uplatniť v ďalej prebiehajúcom konaní, vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených práv.

34. S ohľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ] odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

35. Na skutočnosti, že sťažnosť podaná sťažovateľkou [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] bola predčasná, nič nemení ani skutočnosť, že napadnuté uznesenie o nepripustení intervenienta v konečnom dôsledku bude zrušené ešte pred vydaním meritórneho rozhodnutia. Na rozdiel od sťažovateľky [REDAKOVANÉ], ktorá je v napadnutom konaní v pozícii žalovaného, totiž sťažovateľka [REDAKOVANÉ] nie je ani stranou konania, ktorá by mohla podať odvolanie voči meritórnemu rozhodnutiu v zmysle § 359 CSP, a nie je ani intervenientom, ktorý by mohol podať odvolanie podľa § 360 CSP.

36. Ústavný súd si je vedomý nálezu č. k. II. ÚS 203/2021-63 z 11. novembra 2021, v ktorom vyslovil porušenie práv aj vo vzťahu k sťažovateľke [REDAKOVANÉ], ktorej právne postavenie v napadnutom konaní bolo rovnaké, ako je postavenie sťažovateľky [REDAKOVANÉ] v okolnostiach posudzovanej veci. Postupom podľa § 13 ods. 1 zákona o ústavnom súde preto plénum ústavného súdu rozhodlo uznesením č. k. PLz. ÚS 3/2022 z 9. novembra 2022 vo veci zjednotenia právneho názoru vysloveného II. senátom ústavného súdu v náleze č. k. II. ÚS 203/2021 z 11. novembra 2021 a odlišného právneho názoru, ku ktorému dospel III. senát ústavného súdu v tomto konaní takto „Ak v zmysle § 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku možno odvolanie strany proti rozhodnutiu vo veci samej odôvodniť aj vadou právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej a ktorého vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej, potom odvolanie strany proti rozhodnutiu vo veci samej je právnym prostriedkom podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý podľa § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde vylučuje prípustnosť ústavnej sťažnosti strany proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým bolo rozhodnuté o prípustnosti vstupu intervenienta do konania.“

IV.2. K namietanému porušeniu uplatnených práv sťažovateľky [REDAKOVANÉ]:

37. Sťažovateľka [REDAKOVANÉ] namieta vo vzťahu k napadnutému uzneseniu predovšetkým nedostatočné odôvodnenie, svojvoľnosť a arbitrárnosť napadnutého uznesenia.

38. Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03). Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

39. Rovnako aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri výklade čl. 6 ods. 1 dohovoru vyvodzuje zo skutočnosti, že súdny proces musí byť „spravodlivý“, povinnosť súdu dostatočne odôvodniť svoje rozhodnutie. Stabilne preto vo svojich rozhodnutiach uvádza, že „podľa ustálenej judikatúry zohľadňujúcej princíp vzťahujúci sa na riadny výkon spravodlivosti, rozsudky súdov a tribunálov musia dostatočne uviesť dôvody, na ktorých sú založené“ (rozsudok ESLP zo 16. 12. 1992 vo veci Hadjianastassiou proti Grécku, sťažnosť č. 12945/87, § 33). ESLP podobne ako ústavný súd vyžaduje, aby súdy reagovali na rozhodujúce argumenty. V súlade s judikatúrou ESLP právo na spravodlivý proces nevyžaduje, aby súd vo svojom rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní, ale stačí, aby reagoval na tie argumenty, ktoré sú z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považované za rozhodujúce (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija proti Španielsku, sťažnosť č. 18390/91).

40. Pokiaľ ide o odôvodnenie, to sa už na prvý pohľad javí ako pomerne stručné, keď okresný súd dôvody nepripustenia intervenienta do konania zhrnul takto: „Súd po oboznámení sa s oznámením o vstupe intervenienta do konania a s návrhom žalobcu na rozhodnutie o neprípustnosti vstupu intervenienta do konania došiel k záveru, že [REDAKOVANÉ], autorská spoločnosť ako intervenient nepreukázala existenciu právneho záujmu na výsledku sporového konania. Intervenient nepreukázal právny záujem na úspešnosti sporovej strany, ku ktorej pristúpil. Predmetom konania je spor o zaplatenie peňažnej sumy titulom nezaplatenia licenčnej odmeny za vykonávanie káblovej retransmisie audiovizuálnych diel a záznamov prostredníctvom programových služieb vo vymedzenom období, bez udelenia súhlasu, bez zaplatenia odmeny za udelenie súhlasu, bez zaplatenia odmeny nositeľom práv, ktorých zastupuje žalobca ako organizácia kolektívnej správy. Súd prisvedčil názoru žalobcu, že rozsudok vo veci samej nie je spôsobilý ovplyvniť hmotnoprávne postavenie intervenienta, pretože je záväzný len inter partes, medzi stranami sporu. Vzťah medzi žalovaným a intervenientom, ani ich vzájomné práva a povinnosti nie sú predmetom prebiehajúceho konania. Žalobca aj intervenient vykonávajú kolektívnu správu samostatne, vzájomne nezávisle, na základe vlastných oprávnení vydaných v príslušných správnych konaniach. Žalobcom uplatnený právny nárok vo vzťahu k žalovanému preto podľa názoru súdu nesúvisí s právnymi vzťahmi, či prípadnými nárokmi intervenienta voči žalovanému a naopak. Súd je toho názoru, že práva a povinnosti intervenienta ako organizácie kolektívnej správy sa podľa hmotného práva rozhodnutím súdu v predmetnej veci žiadnym spôsobom nezmenia,

a teda hmotnoprávne postavenie intervenienta nebude výsledkom tohto sporu nijakým spôsobom dotknuté.“

41. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takej interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 391/09). Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto preskúmava len to, či orgán verejnej moci ten-ktorý zákon nevyložil spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

42. Po prijatí Civilného sporového poriadku bol inštitút vedľajšieho účastníka transformovaný do inštitútu intervenienta. Intervenient je ten, kto sa zúčastňuje na konaní popri žalobcovi alebo žalovanom a má právny záujem na výsledku konania (§ 82 ods. 1 CSP).

43. Právny záujem na výsledku konania ako podmienka možnosti vstupu do konania v pozícii intervenienta na strane niektorého z účastníkov konania nie je v zákone (CSP) bližšie definovaný, t. j. zákonodarca ponechal na judikatúru súdov. Úvaha súdu pri interpretácii tohto pojmu nie je ale neobmedzená, musí totiž rešpektovať podstatu a zmysel tohto inštitútu v kontexte s obsahom a rozsahom ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 a nasl. ústavy) a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s ústavnými princípmi (IV. ÚS 60/2010).

44. Podstatou a zmyslom inštitútu intervencie je posilnenie postavenia účastníka, na ktorého strane intervenient do konania vstupuje, za podmienky, že objektívne existuje relevantný dôvod, z ktorého možno vyvodiť, že aj intervenient má na výsledku sporu právny záujem. O právny záujem ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím vo veci môže byť dotknuté právne postavenie intervenienta/jeho práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva. Reštriktívna interpretácia pojmu „právny záujem“ v aplikačnej praxi nezodpovedá materiálne chápanej podstate ochrany základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, a teda je z ústavného hľadiska neakceptovateľná (IV. ÚS 60/2010).

45. Predmetom rozhodovania okresného súdu bol návrh žalobcu na nepripustenie sťažovateľky ■■■ ako intervenienta do konania na strane sťažovateľky ■■■ ako žalovaného a s tým súvisiaca otázka, či sťažovateľka ■■■ má právny záujem na výsledku sporu.

46. V prvom rade je podľa názoru ústavného súdu zjavne nesprávne a ústavne neudržateľné konštatovanie okresného súdu, že vstup intervenienta do konania je neprípustný, pretože rozsudok vo veci samej bude záväzný len medzi účastníkmi konania.

47. Subjektívna záväznosť rozsudku (iba medzi žalobcom a žalovaným) sama osebe nevyklučuje právny záujem intervenienta na výsledku sporu tak, ako to tvrdí okresný súd (a žalobca). Právny záujem intervenienta na výsledku sporu, kde vynesený rozsudok bude záväzný iba subjektívne, je daný vtedy, ak existuje medzi intervenientom a stranou sporu taký hmotnoprávny vzťah, pre ktorý má predmet intervenovaného sporu povahu predbežnej otázky. Riešenie sporu medzi žalobcom a žalovaným (okrem výnimiek podľa § 88) bude determinovať obsah právneho vzťahu medzi intervenientom a stranou, ktorú podporuje. Kým v priebehu sporu majú intervenient a strana, ktorú podporuje, spoločný záujem (t. j. dosiahnuť výhru sporu), táto situácia sa zmení, ak strana spor prehrá. Po prehre sporu (väčšinou) strana, ktorú intervenient podporoval, uplatní voči intervenientovi určité právo. Ak nedôjde k uspokojeniu alebo k mimosúdne urovnaniu uplatneného práva, prichádza do úvahy potenciálny (sekundárny) spor, kde bude mať strana intervenovaného sporu (väčšinou) postavenie žalobcu a intervenient postavenie žalovaného. V sekundárnom spore bude predmet intervenovaného sporu otázkou predbežnou (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 272 – 276).

48. Na základe uvedeného možno povedať, že právny záujem intervenienta na výsledku sporu, kde vynesený rozsudok bude záväzný iba subjektívne, bude daný, ak sú kumulatívne splnené tieto predpoklady, a to:

a) prehra intervenovaného sporu stranou, ktorú intervenient podporuje, môže vyústiť do vzniku sekundárneho sporu medzi touto stranou a intervenientom;

b) predmet intervenovaného sporu má pre sekundárny spor význam ako otázka predbežná

(Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 272 – 276).

49. Základom argumentácie sťažovateľky █████ je jej tvrdenie, že disponuje zmluvným a zákonným mandátom na výkon majetkových práv k audiovizuálnym dielam, okrem iného aj v oblasti káblovej retransmisie, a to priamo od autorov, ktorí sú podľa nej jedinými subjektmi, ktorým prislúcha autorské právo k audiovizuálnym dielam. Ako organizácia kolektívnej správy so sťažovateľkou █████ uzatvorila hromadnú licenčnú zmluvu a dohodu o urovnaní.

50. Podľa čl. III bodu 10 dohody o urovnaní (obdobne podľa čl. VI bodu 2 hromadnej licenčnej zmluvy): „Organizácie kolektívnej správy zodpovedajú za vysporiadanie nárokov nositeľov práv k Predmetom ochrany v zmysle Autorského zákona, svojich vyúčtovacích pravidiel a tejto Dohody. Organizácie kolektívnej správy, ktoré majú v niektorom odbore kolektívnej správy práv identické oprávnenie na výkon kolektívnej správy práv, zodpovedajú za vysporiadanie zákonných nárokov nezastupovaných nositeľov práv k príslušným Predmetom ochrany spoločne a nerozdielne. Spoločnou odmenou sú vysporiadané všetky práva vyplývajúce z káblovej retransmisie všetkých Predmetov ochrany, ku ktorým OKS na základe uzatvorených zmlúv alebo na základe zákona (napr. § 147 ods. 1 Autorského zákona) spravujú majetkové práva, ako aj všetky práva, pri ktorých OKS prevzali povinnosť ich vysporiadania (článok I. odsek 3 in fine a odsek 4 in fine tejto Dohody).“

51. Z uzatvorenej dohody o urovnaní a hromadnej licenčnej zmluvy teda vyplýva, že sťažovateľka ■■■ sťažovateľke ■■■ ■■■ tvrdila a garantovala, že uzatvorením týchto dohôd a úhradou dojednaných licenčných odmien budú zo strany sťažovateľky ■■■ vysporiadané všetky povinnosti vzniknuté z používania audiovizuálnych diel káblovou retransmisiou vrátane práv tzv. nezastupovaných nositeľov v zmysle § 147 ods. 1 Autorského zákona.

52. Je zrejmé, že ak by žalobca v dotknutom súdnom konaní uspel, znamenalo by to, že tvrdenia a vyhlásenia sťažovateľky ■■■ uvedené v dohode o urovnaní a hromadnej licenčnej zmluve by boli nepravdivé, a ako uvádza sťažovateľka ■■■ v podanej ústavnej sťažnosti, v takom prípade si „*bude voči intervenientovi uplatňovať nárok na vrátenie ním uhradených platieb za používanie audiovizuálnych diel pri káblovej retransmisii, prípadne platby v minulosti uhradené intervenientovi započíta na úhradu platieb, ktoré ma intervenientovi uhrádzať v budúcnosti*“.

53. Vo vzťahu k prvému predpokladu ústavný súd v plnom rozsahu súhlasí s názorom oboch sťažovateľiek, že prípadná prehra sťažovateľky ■■■ v dotknutom konaní by mohla následne vyústiť do podania žaloby zo strany sťažovateľky ■■■ voči sťažovateľke ■■■ na vydanie bezdôvodného obohatenia, náhradu škody a prípadné iné peňažné nároky. V tomto sekundárnom spore by následne otázka pravdivosti vyhlásenia sťažovateľky ■■■ o vysporiadaní všetkých povinností z používania audiovizuálnych diel káblovou retransmisiou bola predbežnou otázkou v zmysle druhého predpokladu právneho záujmu intervenienta na výsledku sporu.

54. Z uvedeného vyplýva, že minimálne predčasný je aj záver okresného súdu, o tom, že „*žalobcom uplatnený právny nárok vo vzťahu k žalovanému preto podľa názoru súdu nesúvisí s právnymi vzťahmi, či prípadnými nárokmi intervenienta voči žalovanému a naopak*“. Je minimálne sporné, či žalobca uplatňuje tie isté nároky, vo vzťahu ku ktorým sťažovateľka ■■■ namieta, že boli vysporiadané so sťažovateľkou ■■■ uzatvorením dohody o urovnaní a hromadnej licenčnej zmluvy. Je dôvodné a žiaduce, aby sťažovateľka ■■■ ako intervenient v prebiehajúcom konaní potvrdila/vyvrátila tvrdenia sťažovateľky ■■■ o vysporiadaní žalobou uplatnených nárokov.

55. Ústavný súd konštatuje, že záver okresného súdu o nepreukázaní právneho záujmu sťažovateľky ■■■ na výsledku sporu je arbitrárny, vecne nesprávny a navyše aj nedostatočne odôvodnený, pretože okresný súd iba všeobecne konštatuje svoje závery, avšak bez toho, aby dal relevantné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a bez toho, aby reflektoval na skutkové okolnosti, na ktoré sa sťažovateľky v priebehu konania odvolávali. Takéto závery nemožno považovať za ústavne udržateľné, a preto ústavný súd rozhodol tak, že okresný súd napadnutým uznesením porušil právo sťažovateľky ■■■ na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru,

56. V ďalšom postupe je okresný súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí, a to najmä pokiaľ ide o posúdenie právneho záujmu sťažovateľky ■■■ na výsledku sporového konania vedeného žalobcom voči sťažovateľke ■■■ ■■■ a pripustenie sťažovateľky ■■■ ako intervenienta do tohto konania (§ 134 ods. 1 zákona

o ústavnom súde). Okresný súd je rovnako viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V.

Náhrada trov konania

57. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľke ■■■ nárok na náhradu trov konania, pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (výrok 3 tohto nálezu).

58. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 vyhlášky je základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi; v ostatných prípadoch sa základná sadzba tarifnej odmeny určí podľa § 10 vyhlášky.

59. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceneľná peniazmi (IV. ÚS 185/09). Ústavný súd vzhľadom na to pri rozhodovaní o úhrade trov konania nemohol vychádzať z hodnoty veci, ktorá je predmetom napadnutého konania, ako to požadoval právny zástupca sťažovateľky ■■■.

60. Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021, určená vo výške jednej šestiny výpočtového základu, predstavuje sumu 181,17 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 10,87 eur. Trovy konania sťažovateľky ■■■ pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľky za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), ktoré boli všetky uskutočnené v roku 2021 spolu vo výške 362,34 eur (2 x 181,17 eur), a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu v sume 21,74 eur (2 x 10,87 eur). Ústavný súd sťažovateľke ■■■ nepriznal náhradu trov konania za úkon vykonaný v roku 2022 (ďalšie podanie), pretože obsah doručeného stanoviska neprispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci. Sťažovateľka ■■■ v ústavnej sťažnosti uviedla, že nie je platiteľom DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 384,08 eur.

61. Ústavný súd vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

62. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky ■■■ (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Peter Straka
predseda senátu